

Nuttige links

www.taalgerichtvakonderwijs.nl

een uitwisselingspunt van materialen, ervaringen en ontwikkelingen rond taalgericht vakonderwijs

www.taalbeleid.be

Hier vind je inspiratie om aan taalbeleid te werken via kijkwijzers, voorbeelden, achtergrondinformatie

www.klaretaalrendeert.be

website met tips, voorbeelden en instrumenten voor taal- en vakdocenten, coördinatoren en iedereen die aan taalbeleid wil werken

taal

ONTWIKKELEND LESGEVEN
HOE DOE JE DAT?

*De kijkwijzer maakt deel uit van
het pakket 'Taalontwikkelen
lesgeven: hoe doe je dat?'*

*© Arteveldehogeschool,
dienst studieadvies en
KAHO Sint-Lieven, met de steun
van de Orde van den Prince*

kijkwijzer secundair onderwijs

TAALONTWIKKELEND LESGEVEN

de docent

1. IS HET **TAALANBOD** VAN DE DOCENT RIJK, VERZORGD EN AFGESTEMD OP DE STUDENTEN?

Zijn de formuleringen op het niveau van studenten?

Drukt de docent zich enerzijds niet te moeilijk uit, waardoor de studenten niet kunnen volgen?

Is het niveau van de docent anderzijds niet te laag, waardoor de studenten niets bijleren?

Biedt hij vaktermen aan op het moment dat de studenten er ontvankelijk voor zijn?

Pendelt hij heen en weer tussen academische taal en alledaagse verwoording?

Wordt belangrijke informatie benadrukt? Gebruikt de docent een verzorgde en duidelijke taal?

Spreekt hij rustig?

Articuleert hij duidelijk?

2. GEEFT DE DOCENT **TAALFEEDBACK**?

Herhaalt hij goede taaluitingen van studenten?

Parafraseert hij?

Bevestigt de docent de studenten positief als ze spreken en schrijven?

Helpt hij de studenten te formuleren?

Herformuleert hij de taaluitingen van studenten?

Geeft hij voorbeelden van het beoogde taalgebruik, voorbeeldformuleringen?

Corrigeert de docent taaluitingen van de studenten?

3. IS ER AANDACHT VOOR **TAALLEER-STRATEGIEËN**?

Leren studenten omgaan met moeilijke woorden?

Krijgen ze aanwijzingen bij het lezen van teksten?

Worden de studenten gestimuleerd om stil te staan bij hun spreek-, luister-, schrijf- of leesdoel?

Oefenen ze zich in het onderscheiden van hoofd- en bijzaken?

Wordt er aandacht besteed aan verschillende tekstsoorten en hun kenmerken?

de les

4. SCHEPT DE DOCENT EEN GEPASTE CONTEXT VOOR DE NIEUWE LEER-INHOUD DIE HIJ AANBRENGT?

Wordt de voorkennis van de studenten gebruikt als springplank?

Sluit de docent aan bij de interesses van de studenten?

Creëert hij een kader voor de nieuwe leerstof?

Geeft hij voorbeelden?

Vraagt hij voorbeelden?

Nodigt hij studenten uit om context aan te brengen?

Zorgt de docent ervoor dat de studenten zich voldoende betrokken voelen bij het onderwerp?

5. GEEFT DE DOCENT DIVERSE EN BETEKENISVOLLE TAALTAKEN?

Zijn er diverse schriftelijke en mondelinge verwerkingsvormen, zoals lees- en schrijfoopdrachten, rapportages en presentaties?

Zijn de opdrachten realistisch en functioneel?

Ervaren de studenten het nut van de taalkaak die ze uitvoeren?

Spreken, luisteren, lezen en schrijven ze met een duidelijk doel voor ogen?

6. BEVAT HET LESMATERIAAL TAAL-STEUN, VISUELE ONDERSTEUNING?

Staan er in het materiaal schema's en afbeeldingen?

Wordt er gebruikgemaakt van bord-schema's, schrijfkaders, en kijkwijzers?

Werkt de docent met concrete voorwerpen en attributen ter verduidelijking van abstracte begrippen?

Wordt de kennis voorgesteld in een woordweb?

de studenten

7. IS ER VOLDOENDE TIJD VOOR TAALPRODUCTIE?

Krijgen de studenten de kans om hun kennis en voorkennis te verwoorden?

Verwoorden de studenten oplossingen of uitleg bij de antwoorden?

Krijgen alle studenten voldoende kansen om taal te produceren, niet alleen de durvers en taalsterke studenten?

8. IS ER VOLDOENDE INTERACTIE TUSSEN DE STUDENTEN?

Maakt de docent gebruik van interactieve werkvormen?

Stellen de studenten elkaar vragen?

Wisselen ze kennis uit?

Vindt er betekenisonderhandeling plaats?

Mogen de studenten samenwerken?

Nuttige links

www.taalgerichtvakonderwijs.nl

een uitwisselingspunt van materialen, ervaringen en ontwikkelingen rond taalgericht vakonderwijs

www.taalbeleid.be

Hier vind je inspiratie om aan taalbeleid te werken via kijkwijzers, voorbeelden, achtergrondinformatie

www.klaretalrendeert.be

website met tips, voorbeelden en instrumenten voor taal- en vakdocenten, coördinatoren en iedereen die aan taalbeleid wil werken

taal

ONTWIKKELEND LESGEVEN
HOE DOE JE DAT?

*De kijkwijzer maakt deel uit van
het pakket 'Taalontwikkelen
lesgeven: hoe doe je dat?'*

*© Arteveldehogeschool,
dienst studieadvies en
KAHO Sint-Lieven, met de steun
van de Orde van den Prince*

kijkwijzer lager en secundair onderwijs

TAALONTWIKKELEND LESGEVEN

de leerkracht

1. IS HET **TAALANBOD** VAN DE DOCENT RIJK, VERZORGD EN AFGESTEMD OP DE STUDENTEN?

Zijn de formuleringen op het niveau van
studenten?

Drukt de docent zich enerzijds niet te
moeilijk uit, waardoor de studenten niet
kunnen volgen?

Is het niveau van de docent anderzijds
niet te laag, waardoor de studenten niets
bijleren?

Biedt hij vaktermen aan op het moment
dat de studenten er ontvankelijk voor zijn?

Pendelt hij heen en weer tussen academi-
sche taal en alledaagse verwoording?

Wordt belangrijke informatie benadrukt?
Gebruikt de docent een verzorgde en
duidelijke taal?

Spreekt hij rustig?
Articuleert hij duidelijk?

2. GEEFT DE DOCENT **TAALFEEDBACK**?

Herhaalt hij goede taaluitingen van studenten?

Parafraseert hij?

Bevestigt de docent de studenten positief
als ze spreken en schrijven?

Helpt hij de studenten te formuleren?
Herformuleert hij de taaluitingen van
studenten?

Geeft hij voorbeelden van het beoogde
taalgebruik, voorbeeldformuleringen?
Corrigeert de docent taaluitingen van de
studenten?

3. IS ER **AANDACHT VOOR TAALLEER- STRATEGIEËN**?

Leren studenten omgaan met moeilijke
woorden?

Krijgen ze aanwijzingen bij het lezen van
teksten?

Worden de studenten gestimuleerd om stil
te staan bij hun spreek-, luister-, schrijf- of
leesdoel?

Oefenen ze zich in het onderscheiden van
hoofd- en bijzaken?

Wordt er aandacht besteed aan verschil-
lende tekstsoorten en hun kenmerken?

de les

4. SCHEPT DE DOCENT EEN GEPASTE **CONTEXT** VOOR DE NIEUWE LEER-INHOUD DIE HIJ AANBRENGT?

Wordt de voorkennis van de studenten gebruikt als springplank?

Sluit de docent aan bij de interesses van de studenten?

Creëert hij een kader voor de nieuwe leerstof?

Geeft hij voorbeelden?

Vraagt hij voorbeelden?

Nodigt hij studenten uit om context aan te brengen?

Zorgt de docent ervoor dat de studenten zich voldoende betrokken voelen bij het onderwerp?

5. GEEFT DE DOCENT DIVERSE EN **BETEKENISVOLLE TAALTAKEN**?

Zijn er diverse schriftelijke en mondelinge verwerkingsvormen, zoals lees- en schrijfo opdrachten, rapportages en presentaties?

Zijn de opdrachten realistisch en functioneel?

Ervaren de studenten het nut van de taalkaak die ze uitvoeren?

Spreken, luisteren, lezen en schrijven ze met een duidelijk doel voor ogen?

6. BEVAT HET LESMATERIAAL **TAAL-STEUN, VISUELE ONDERSTEUNING**?

Staan er in het materiaal schema's en afbeeldingen?

Wordt er gebruikgemaakt van bord-schema's, schrijfkaders, en kijkwijzers?

Werkt de docent met concrete voorwerpen en attributen ter verduidelijking van abstracte begrippen?

Wordt de kennis voorgesteld in een woordweb?

de leerlingen

7. IS ER VOLDOENDE TIJD VOOR **TAALPRODUCTIE**?

Krijgen de studenten de kans om hun kennis en voorkennis te verwoorden?

Verwoorden de studenten oplossingen of uitleg bij de antwoorden?

Krijgen alle studenten voldoende kansen om taal te produceren, niet alleen de durvers en taalsterke studenten?

8. IS ER VOLDOENDE **INTERACTIE TUSSEN DE STUDENTEN**?

Maakt de docent gebruik van interactieve werkvormen?

Stellen de studenten elkaar vragen?

Wisselen ze kennis uit?

Vindt er betekenisonderhandeling plaats?

Mogen de studenten samenwerken?

